

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIŲ PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-730 4, 5 IR 6
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIII-789 4 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-187 (TAP-21-663(2); 21-24617(3))**

2021-06-14 Nr. NV-1364

Vilnius

Projekto rengėjas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Projekto tikslas – pateikti Vyriausybės išvadą (nepritarti) Seimo Peticijų komisijos pateiktam siūlymui (tenkinant A. Kazlausko peticijoje pateiktą pasiūlymą) nustatyti teisę daugiavaikiam tėvui, išauginusiam 5 ir daugiau vaikų, nuo 2021-07-01 gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją, mirus daugiavaikai motinai, kuriai buvo paskirta minėta pensija.

Dabartinė situacija:

Seimo Peticijų komisija 2020-09-17 priėmė sprendimą tenkinti A. Kazlausko peticijoje „Dėl antrojo laipsnio valstybinės pensijos daugiavaikiams tėvams“ pateiktą pasiūlymą inicijuoti įstatymą, kad nebūtų skriaudžiami daugiavaičių šeimų tėvai, likę našliais, t.y., kad mirus daugiavaikai motinai, kuriai buvo paskirta ir mokama antrojo laipsnio valstybinė pensija, ši pensija būtų mokama tėvui, ir pateikė Seimui išvadą dėl šio pasiūlymo. Seimas išvadai pritarė ir 2020-09-29 priėmė protokolinį nutarimą, tenkinantį pasiūlymą.

Pagal Valstybinių pensijų įstatymą, nuo 2018-01-01 antrojo laipsnio valstybinę pensiją turi teisę gauti daugiavaikė motina arba daugiavaikis tėvas. Ši valstybinė pensija skiriama daugiavaikiui tėvui tik tada, jeigu daugiavaikai motinai iki 2017-12-31 (iki įstatymo, kuriuo nustatyta teisė gauti valstybines pensijas ir daugiavaikiams tėvams) nebuvo paskirta antrojo laipsnio valstybinė pensija kaip motinai, pagimdžiusiai (įvaikinusiai) 5 ir daugiau vaikų, išauginusiai juos iki 8 metų ir gerai išauklėjusiai. Daugiavaikiam tėvui ši pensija skiriama tik tuo atveju, kai nėra daugiavaikės motinos arba kai daugiavaikė motina neatitinka įstatyme nustatytų antrojo laipsnio valstybinės pensijos skyrimo sąlygų. Taip pat nustatyta, kad jeigu vienas iš tėvų pasinaudojo teise į antrojo laipsnio valstybinę pensiją, kitam iš jų ši pensija neskiriama. Tokiu atveju, jeigu motina arba tėvas pasinaudojo teise į antrojo laipsnio valstybinę pensiją ir mirė, kitam iš jų ši pensija taip pat neskiriama.

Valstybines antrojo laipsnio pensijas gauna 8683 asmenys, iš jų 8580 daugiavaičių motinų ir 103 daugiavaičiai tėvai (iš valstybės biudžeto kasmet tam skiriama apie 12 mln. eurų).

Antrojo laipsnio valstybinė pensija yra 2 valstybinių pensijų bazių dydžio – 117,4 eurų.

Projekto esmė – siūloma nepritarti Įstatymo projektui, dėl šių priežasčių:

- 1) Galiojančiame Įstatyme nustatytas teisinis reguliavimas užtikrina daugiavaičių tėvų socialines garantijas: teisę gauti antrojo laipsnio valstybinę pensiją turi ir daugiavaikis tėvas, kai nėra daugiavaikės motinos arba kai daugiavaikė motina neatitinka Įstatyme nustatytų antrojo laipsnio valstybinės pensijos skyrimo sąlygų. Asmeniui, turinčiam teisę gauti valstybinę našlių pensiją už mirusį valstybinės pensijos gavėją ir socialinio draudimo našlių pensiją, jo pasirinkimu skiriama ir mokama arba valstybinė našlių pensija už mirusią antrojo laipsnio valstybinės pensijos gavėją (20 proc. mirusiam asmeniui priklausiusios valstybinės pensijos dydžio, 23,48 eurų), arba socialinio draudimo našlių pensija (28,63 eurų).
- 2) Įstatymo projektu siūlomai teisinio reguliavimo priemonei įgyvendinti kasmet papildomai reikėtų skirti apie 142 tūkst. eurų valstybės biudžeto lėšų. Atsižvelgiant į dėl COVID-19 pandemijos išaugusį neapibrėžtumą, pagal atnaujintą šalies ekonominės raidos scenarijų 2021 m. numatant mažesnes pajamas, didesnę valdžios sektoriaus deficitą ir skolą, pažymint, kad, ir toliau prisiimant papildomus ilgalaikius išpareigojimus ir augant valdžios sektoriaus skolai, valstybės skolos lygis vidutiniu laikotarpiu (2021–2024 m.) priartėtų prie 60 proc. BVP ir tai keltų riziką viešųjų finansų tvarumui, 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių įstatyme nenumatyta skirti papildomų lėšų siūlomai teisinio reguliavimo priemonei įgyvendinti, darytina išvada, kad prisiimti papildomų finansinių išpareigojimų galimybių nebus.

Derinimas. Projektas be pastabų suderintas su Finansų ministerija ir VSDF valdyba, patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pateiktas pastabas (suderinta darbo tvarka).

Projektas svarstytas 2021-06-08 tarpinstituciniame pasitarime ir tikslintas pagal Vyriausybės kanclerės, Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės ir Socialinės politikos grupės pastabas (nepritarimo Įstatymo projektui argumentai peržiūrėti, tačiau Vyriausybės pozicijos formulavimas lieka kaip nepritarimas).

Atitiktis Vyriausybės programai – tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatų neįgyvendina.

XVIII Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plane (3.3.9 p.) numatytas veiksmas – sistemiškai peržiūrėti teisės aktus, reglamentuojančius valstybines pensijas, rentas, kompensacines išmokas (2022 m. I ketv.-2023 m. II ketv.).

Vyriausybės išvada Seimui turėjo būti pateikta iki 2021-05-26.

Dalykinio vertinimo išvada.

Projektą siūlome **svarstyti Vyriausybės posėdžio A dalyje**, prieš tai pakartotinai aptarus tarpinstituciniame pasitarime.

Socialinės politikos grupės patarėja

Daiva Buivydaitė-Garbštienė

el. 8 706 63 853, el.p. daiva.buivydaite@lr.lt